

Йордан Начев

Да си припомним „Златорог“.

Непубликувани писма

на Иван Мирчев до Владимир Василев

Името на Владимир Василев, позабравено волю или неволю през последните десетилетия, вече започна да се появява в редица публикации. Отскоро има и отделно издание¹, което си е поставило за цел да възкреси изцяло неговото дело за българската култура, да продължи така нелепо прекъснатата традиция, наложена някога от списанието му „Златорог“². Литературен критик и естет с твърди, непроменими въпреки превратностите на политическата конюнктура художествени позиции, Владимир Василев наистина е личност, споменът за която без съмнение ще обогати толкова обезцветената в последно време палитра на националната ни духовна култура. А спомним ли си за него и за списанието му, непременно ще се докоснем и до покоряващото присъствие на още не един и двама от близките му приятели и сътрудници на „Златорог“, все ярки имена в историята на българската литература.

Безспорният авторитет на Владимир Василев като магическа светлина е привличал творците на българското слово, за да ги обедини около списанието, да го превърне в най-представителната литературна трибуна — не за година-две, а за повече от две десетилетия. И през цялото това време появата на който и да е автор по страниците на „Златорог“ сама по себе си е вече истинско признание, висока санкция за доказани творчески възможности.

Едва ли е нужно да бъдат изреждани имената на „златорожците“, те са известни. Но все пак старозагорецът Иван Мирчев³

¹ Списание „Нов Златорог“, редактирано от Кирил Кадийски.

² Списание „Златорог“ е основано от Владимир Василев през 1920 г. и той неизменно е негов главен редактор до лятото на 1944 г., когато поради бомбардировките излиза последната X книжка на последната XXIV годишнина на списанието. През определени периоди съредактори са били Николай Лилиев, Сирак Скитник и проф. Спиридон Казанджиев.

³ Иван Мирчев е роден на 24. X. 1897 г. и умира на 14. IV. 1982 г. в Стара Загора. Повече подробности за живота и творчеството му съдържа литературната анкета с него, издадена от Петър Тонков през 1985 г.

е един от малцината незаслужено според мене лишени от всеобщо признание и популярност. И то само затова може би, защото до края на живота си той остана далече от столицата, някак встрани от суетната шумотевица на литературното тържище. В националната ни поезия обаче Иван Мирчев има своето място. Пък и сътрудничеството му в „Златорог“ съвсем не е случайно. То продължава повече от десет години и освен че е верен знак за качество, свидетелствува и за устойчивост на духа, за характер, който му помага да оцелее и в далечната Стара Загора, да съхрани свежестта на своя талант въпреки „ръждата на българската провинция“ според известното изказване на Боян Пенев.

Когато през 1929 г. за пръв път печата свои стихове в списанието на Владимир Василев, Иван Мирчев вече има много отделни публикации и шест книги⁴. За две от тях — „Елегии“ (1926) и „Видения“ (1928), има рецензии и в самия „Златорог“. Техни автори са съответно Никола Фурнаджиев и Георги Цанев. Мирчев познава отблизо и други от сътрудниците на списанието. Още през 1925 г. те гостуват в Стара Загора и Казанлък за литературни четения, в които участвуват и местните поети. Но едва след години, вероятно и с помощта на своя съгражданин Николай Лилиев, той получава лична покана да печата в „Златорог“⁵. Може би оттогава датира и кореспонденцията му с Владимир Василев. Първото от писмата, които са запазени в личния архив⁶ на редактора, обаче е с по-късна дата. Те са общо двадесет и пет на брой и обхващат главно периода от началото на 1932 до началото на 1944 г. Последното пък им дата 10. I. 1950 г. и от това можем да съдим, че връзките им са продължили и след спирането на „Златорог“⁷.

Макар и не напълно, защото липсват отговорите на Владимир Василев, писмата разкриват специфични белези на литературния

⁴ „Реките викат“ (1920), „Тринадесет мистерии“ (1921 в съавторство с Иван Хаджистров), „Есенна флейта“ (1924), „Елегии“ (1926), „Видения“ (1928) и „Отстранена земя“ (1929).

⁵ Иван Мирчев дебютира с цикъла „Семейство“ в „Златорог“ (X (1929), кн. 2—3, 93—96). Това са пет стихотворения със заглавия „Отдъхни“, „Молба“, „Намерен“, „Майчина молитва“ и „Писмо“.

⁶ ЦДИА, ф. 373, оп. 1, а. е. 137. Там са запазени и няколко чернови на писма на Владимир Василев до Иван Мирчев, които са допълнителен източник на информация. Писмата на Иван Мирчев са писани на ръка, но почеркът на поета е много четлив и ясен. Само две от тях (18 и 22) са на пишеща машина. Осем от писмата (2, 5, 6, 8, 9, 11, 12 и 25) са открити пощенски карти.

⁷ Освен последното писмо за това свидетелствува и една от черновите (вж. бел. 6), която е с дата 6. VIII. 1948 г.

живот по онова време, някои особености по списването на „Златорог“, работата на редактора със сътрудниците, неизбежните битови затруднения, които толкова често са съпътствували хората на духа, особено през военните години.

Писаното от Иван Мирчев свидетелствува и за взаимното уважение между него и редактора на списанието, за тяхната коректност и добронамереност един към друг. От писмата научаваме как самият поет възприема себе си и своето творчество, как критикът Василев му влияе със свои бележки и поправки. Освен това откриваме данни за някои неосъществени творчески намерения на Иван Мирчев, за повечето от общите им познати. Писмата недвусмислено подчертават редица качества от характера на поета, като вродена деликатност, толерантност и такт в общуването, но и остро изразено чувство за собствено достойнство.

Всичко това представлява несъмнен интерес не само за литературния историк и изследовател, но и за всеки, който уважава и цени литературното ни наследство.

1*

Стара Загора, 14 януари 1932 г

Уважаеми господин Василев,

Не се съгласих да се постави името ми между имената на близките сътрудници на „Златорог“, защото мисля, че е още рано да бъде причислено към тях; не изключвам вероятността някой ден да бъдете разочаровани от мене или пък аз — от „Златорог“. И затова е по-добре да бъда между далечните. Ако след време останем доволни — и Вие, и аз, — ще се сближим, ако ли не — ще се отдалечим още.

Аз Ви благодаря за вниманието и за поканата да изпращам стихове. Но трябва да Ви кажа, че циклите, които съм приготвил (почти) за печат, съдържат по десетина стихотворения и навярно ще бъде неудобно на „Златорог“ да ги печата изцяло. Не се самолъжа, че всичко, що съм написал, е кой знае колко хубаво, но, според мене, хубавото и лошото може понякога да вървят заедно.

* По всичко личи, че това писмо е отговор на покана от страна на Владимир Василев за още по-тясно обвързване на Иван Мирчев със „Златорог“. До този момент той вече два пъти е печатал в списанието. За дебюта му стана дума (вж. бел. 5), а вторият път е през 1931 г. в кн. 7, 328—331. Там има четири негови стихотворения — „Вечер“, „Спомени“, „Един кът“ и „Сънят на детето“. Общото заглавие на цикъла е „Песни под знака“. Почти веднага след това писмо в „Златорог“ (XIII (1932), кн. 2—3, 114—117) излиза и трети цикъл „Стихотворения“ от Иван Мирчев. В него творбите са шест и са само номерирани, а нямат отделни заглавия.

Ето защо се въздържам да Ви обещаю постоянно сътрудничество. Ако напиша неща, които по моя преценка биха Ви задоволели напълно, за да бъдат поместени без съкращения, ще Ви ги изпратя.

Моля, не разбирайте, че Ви предлагам условия. Пази, Боже! Зная, че имате достатъчно приятели стихотворци и най-малко моите условия бихте приели.

С поздрав, Иван Мирчев

2

Стара Загора, 2 март 1933 г.

Уважаеми господин Владимир Василев,

Както Ви бях обещал, в неделя приготвих второто стихотворение и вечерта към 7 часа Ви подирих в кафене „Кристал“, за да Ви го предам. Разбира се, не сте виновни Вие, че не бяхте там, защото после се сетих, че не бях Ви определил никаква среща. На следния ден (27 февр.) бях повикан от Стара Загора и веднага заминах, за да се видя с баща си в предсмъртните му дни. Навярно след 3—4 дни ще бъда пак в София и ще мога да Ви предам още нещо за печатане* в случай, че Ви потрябва. Предадох Ив. х. Христову** желанието Ви да Ви изпрати стихове и той обеща. Приемете сърдечните ми поздрави.

Много здраве на госпожа Василева и всички приятели.

Ваш Иван Мирчев

Моля, предайте на г. Константинова*** нарочно поздравите и извиненията ми, понеже не можах да се обадя нему и на всички у дома му.

Същият

3*

Господин Василев,

Съжалявам, че твърде късно ми се удава случай да се обясня направо с Вас по един въпрос, който трябваше да бъде приключен отдавна.

* Вероятно срещата не се е състояла пак или пък стиховете не са били по вкуса на Владимир Василев, защото следващата публикация на Иван Мирчев в „Златорог“ е чак в края на 1936 г.

** Иван Хаджихристов (1892—1970) — поет, живял в Стара Загора, също сътрудник на „Златорог“.

*** Вероятно става дума за литературния критик и историк Георги Константинов, чиято съпруга е от Стара Загора.

* Писмото е без дата, но има основание да се твърди, че е писано в края на юли или началото на август 1936 г.

Едва преди няколко дни узнах, че сте ме сравнявали с „лъжливото овчарче“ по повод отказа ми да дам за печатане в „Златорог“ един обещан цикъл стихотворения. Още тогава, след решението ми да не Ви дам обещаните стихове, аз писах на Николая Лилиев и явих причините, а те са: редакторът на списанието г. Владимир Василев поиска сам да избере от тетрадката ми стихотворенията, които му харесат. Аз не дадох тетрадката си, а Вие до днес не вдигнахте това обидно условие и печатането се осуети.

За да не останете с впечатление, че съм Ви излъгал, нито пък аз — с впечатление, че искате да ме оскъrbите, моля Ви да ми обясните — държите ли още на условието Вие сами да изберете от тетрадката ми стихове за „Златорог“ или не**. Ако не държите, ще Ви изпратя за септемврийската книжка 5—6 стихотворения и за ноемврийската или декемврийската други 5—6 стихотворения. Тоя път бъдете сигурни, че не ще ви „излъжа“. Чакам отговора Ви.

С поздрав, Иван Мирчев

4

Стара Загора, 27 август 1936 г.*

Господин Василев,

Не разбирам добре кое наричате „реален живот“, защото за мене е действително всичко, което почувствувам или преживея.

** Запазена е черновата на писмото, с което Владимир Василев отговаря на Иван Мирчев. В нея се казва: „Господин Мирчев, Взели сте такъв сериозен тон, че не знам как да Ви отговоря. Чудо голямо. Та това са обикновени работи и никому, който ме знае, не правят впечатление, нито ги тълкува така. Какво, че един редактор искал да избере — стига да има толкоз много, че да може да се избира. Могат всичките стихотворения да бъдат хубави, а едно списание да има известни предпочитания към едни от тях, ония, които по-близо попадат в посоката, в която то счита, че трябва да се развива поезията ни. Това казвам на всички и никой не се сърди... Така че няма какво да се сърдите. С нищо не съм имал намерение да Ви обиждам. Правя всичко от мерак към списанието. Моля Ви и очаквам до 5 септември да изпратите, каквото обичате. Много здраве.“ Датата, отбелязана на черновата, е 24. VIII. 1936 г.

* Както се вижда, веднага след получаването на отговора на Владимир Василев от 24 август Иван Мирчев му пише това писмо. В него той взема повод от един текст, който в черновата гласи: „И за Вас би било по-добре да излезете с неща като „Воденичар“ например, по-предметни... А не тия символизи, които не можем да различим и на които почти мина времето... Това не значи, пази Боже, че отричаме символистическите поети. Но ако у тях се мърка тенденция да мръднат малко повече към по-жизнени чувства и да се преустроят към по-реално виждане — ще предпочетем тия им работи.“

Аз не съм „символист“ и за мене школата не значи нищо; тепърва ще диря път в изкуството, ако Бог ми продължи живота.

Не казвам, че Вие не сте прави, защото правдата е убеждение. Това е хубавото, че Вие държите здраво на своите убеждения — и ги отстоявате.

Изпращам Ви пет стихотворения за септемврийската книжка на „Златорог“^{***}, които защо пък трябва да приличат на „Воденичар“^{***}, за да ги харесате?

С поздрав, Иван Мирчев

5

Стара Загора, 6 септември 1936 г.

Господин Василев,

Ако не е късно, моля Ви, извършете следната малка поправка в стихотворението ми „Кръщение“^{*}. В 5-а строфа, 7-я стих написано:

сред виснещия мрак
поправете:

сред ледения мрак.

Извинете ме за главоболието, което Ви причинявам, и приемерте поздрава ми.

Иван Мирчев

6

Стара Загора, 8 ноември 1939 г.

Драги г-н Василев,

Изпращам Ви обещаните няколко стихотворения от неиздадената ми книга „Трепетликите шумят“. Позакъснях, защото ми се случи служебна работа. Моля Ви да ме извините и да приемерте поздрава ми. Моля Ви също да поздравите Николай Лилив, Никола Фурнаджиев, Илийчо Волен, Ангел Каралийчев и всички приятели.

Ваш Иван Мирчев

^{**} В септемврийската книжка на „Златорог“ (XVII (1936), № 8, 361—363) е отпечатан цикълът „Небесна синева“. Заглавията на трите стихотворения в него са „Пролет“, „Приказка“ и „Небесна синева“.

^{***} Това стихотворение се споменава в една от черновите. То не е печатано в „Златорог“.

^{*} Стихотворението „Кръщение“ не е отпечатано в „Златорог“.

7*

Уважаеми г-н Владимир Василев,

Извинете, че не можах да Ви поздравя по случай двадесет годишнината на „Златорог“. Вие сте отправили поканата до Ив. Христов, но той отсъствувал от служба през това време и няколко дни по-късно е узнал за празника. Може би щях да присъствам и на вечерята, за която, според думите на г. Матвей Вълев**, можело да се каже само хубаво. Вие сте щастлив човек, щом можете да наброите толкова години редакторствуване, изпълнени с толкова жажда за борба и упорита воля.

За тази Ваша радост, която озарява целия Ви живот, аз Ви поздравявам и Ви желая много години бодрост и сила на духа за доброто на българската книжнина.

Изпращам Ви един цикъл стихотворения „Предчувствия“*** за „Златорог“.

Много здраве на госпожа Василева, на Вас и на всички златорожци.

Ваш Иван Мирчев

8

Стара Загора, 3 май 1940 г.

Любезний г. Василев,

Изпращам Ви поправката на петата строфа от въпросното стихотворение*. Можете да изрежете старата строфа и да поставите на мястото ѝ новата.

* Това писмо е без дата, но вероятно е писано през март 1940 г., защото литературното четене и вечерята по случай юбилея на „Златорог“ за който става дума, са се състояли в първите дни на този месец.

** Псевдоним на Димитър Христов Вълев (1902—1944), известен още и като Матвей Босяка — хуморист и разказвач.

*** Цикълът „Предчувствия“, който съдържа стихотворенията „Натюр-морт“, „Кажете, небеса“ и „Молитва“, е отпечатан в „Златорог“ (XXI (1940), кн. 5, 235—237) и това също ни улеснява при датирането на писмото. Преди това в списанието има още два цикъла от Иван Мирчев — „Стихотворения“ (XIX (1938), кн. 9, 402—405), включващ четири заглавия — „Любов“, „Теменуга“, „Пред молитва“ и „На черква“, и „Пробуждане“ (XX (1939), кн. 9, 430—432), съдържащ три стихотворения — „Пробуждане“, „Соколи“ и „От влака“. За тях обаче в писмата, с които разполагаме, не се споменава, освен ако не допуснем, че „обещаните няколко стихотворения от неиздадената ми книга „Трепетликият шумят“ (вж. писмо № 6) са всъщност стиховете от „Пробуждане“.

* Вероятно става дума за някое от стихотворенията от цикъла „Предчувствия“.

В бъдеще, ако Ви е удобно, пишете ми в коя книжка на списанието ми отреждате място и докога най-късно трябва да Ви изпратя стихотворенията си. За Ваше удобство и за пестене на времето това можете да правите с една отворена карта.

Много здраве на Вас и на всички приятели.

С(ъс) сърдечен поздрав, Иван Мирчев

9

Стара Загора, 5 януари 1942 г.

Драги г-н Владим.(ир) Василев,

Честити празници! Пожелавам Ви пълен разцвет на идеите, мислите и чувствата в полето на литературата, а също — здраве и дълъг живот.

В едно от двете стихотворения*, което Ви пратих чрез Николай Лилиев, съм допуснал грешка. Моля, поправете ръкописа така:

бодри, като прелетните птици
вместо: пролетните.

Още веднъж Ви поздравява Иван Мирчев

10

Стара Загора, 19 февр.(уари) 1942 г.

Драгий г. Василев,

Благодаря Ви за любезното писмо, на което ще отговоря по-късно, защото сега съм много зает с банкова работа.

Изпращам Ви три стихотворения* за „Златорог“.

За нищо не съм се сърдил, а само исках да чуя каква е участта на стихотворенията.

Сърдечен поздрав Вам и на всички приятели.

Иван Мирчев

11

Неделя, 21 юни 1942, Ст.(ара) Загора

Драгий г. Василев,

Имам готов за напечатване цикъл (или поема) — „Сонети за житото“ — 4 или 5 сонета. Ако още не сте решили какви стихот-

* Едното от тези две стихотворения, което съдържа цитирания стих, а може би и двете явно не са били одобрени от редактора и не са печатани в „Златорог“. Косвено за това съдим и от следващото писмо на Иван Мирчев.

* Става дума за трите стихотворения „Сестрица“, „Училище“ и „Спомен“ от цикъла „Дни от миналото“, отпечатан в „Златорог“ (XXIII (1942), кн. 4, 163—165).

ворения ще печатате в *шестата* книга на „Златорог“, мисля, че ще бъде добре да поместите тия сонети, понеже са навременни, а в по-късните книги на списанието не ще могат да минат. Ако имате възможност, пишете ми, моля.

Тук нищо ново.

Желае Ви всичко хубаво — Вам и на госпожа Василева —
Иван Мирчев

12

Стара Загора, 23 юни 1942 г.

Драгий г. Василев,

Завчера Ви писах една отворена картичка, но сега се сетих, че не означих точно нумера на жилището Ви и е възможно да не получите писмото ми. Затова Ви пиша повторно: приготвих за печат една малка поема „*Сонети за житото*“ (всичко пет сонета). Ако още не сте наредили *шестия* брой на „Златорог“, не е зле да поместите там тая поема, която е много навременна. Ако остане за есента, може би не ще може да се печата в списание, защото вероятно ще излезе в отделна книга — сама или заедно с други стихотворения, и ще изпревари списанието.

Това Ви писах и Ви моля да ме извините за причиненото главоболие с моите глупости.

Тук нищо ново.

В очакване отговор* поздравява Ви Иван Мирчев

13

Стара Загора, 28 юни 1942 г.

Драгий г. Василев,

Ето, изпращам Ви въпросната „Поема за житото“. Надявам се да ми пишете дали ще се печата, или не. Ако до август поемата претърпи някои поправки, ще Ви ги съобща допълнително.

Новини от тука няма и все няма. Много здраве!

Ваш Иван Мирчев

* Черновата на този отговор гласи: „Драгий г. Мирчев, книжка 6 излиза утре, така че . . . много късно: но аз Ви моля да изпратите сонетите да ги видя — нека да бъде късно.“ Датата е 24 юни 1942 г. В крайна сметка тези сонети на Иван Мирчев не излизат в „Златорог“, а в отделна книга — „Сонети за житото“ (1942).

14

Стара Загора, 14 януари 1943 г.

Драгий Владим.(ир) Василев,

Честити празници! Пожелавам Ви живот и здраве!

Запознахме се с(ъс) сродника Ви г-н Ленков*, който ми предаде поздравите Ви и поканата да изпратя стихове за февруарската книжка на „Златорог“. Ето, тук приложени, Ви изпращам първите три части от „Балада за освобождението“, която скоро ще завърша и ще Ви изпращам на части, ако Ви се хареса. Аз Ви моля само да ме уведомите за получаването и за решението Ви — ще се печата или не.

За идната година можете да обявите**, ако обичате, тая балада, а също и лиричната поема „Славей“ или просто „Стихотворения“.

Вярвам, че сказката Ви ще има грамаден успех в града ни. Хайде! На госпожа Василева и Вам най-сърдечни поздрави. Чакам отговор***.

Ваш Иван Мирчев

15

Стара Загора, 31 януари 1943 г.

Драгий г. Вл.(адимир) Василев,

Благодаря Ви за писмото. Да, в д-во „Театър“ се получило известие от Вас*.

* Става дума за сродник от страна на съпругата на Владимир Василев — Цвета Ленкова.

** В обявата на „Златорог“ за 1943 г. не са включени баладата и стихотворения от Иван Мирчев, тъй като е била вече отпечатана, когато се получава това писмо.

*** Запазена е черновата на този отговор от 29. I. 1943 г. Там се казва: „Драгий г. Мирчев, прочетох „Баладата за освобождението“. Щом е поема, човек не може да има мнение, преди да я види цяла. В(ъв) всеки случай ч. (аст) I е добра (с изключение последната строфа, която стилно завърша рязко към символизмите, неуместни тука); ч.(аст) II е много сърцераздирателна (кой знае защо някои пасажии ме препращат към Ботева) и като че може без нея; ч.(аст) III е много добра (с изключение последната строфа). Не Ви знам замисля, но както е почнато, дава да се мисли, че ще бъде нещо ново, оригинално и хубаво. За Вас това е преминаване към друга тематика и личи как средствата се променят — повече простота, свежина, друг обем на чувството и пр. Следите от символистическия склад са втъкани много ловко в общия образен строеж. Е-е, да можете да я изкарате както тряб(в)а! Много съм любопитен какво ще бъде...“

* Владимир Василев е съобщил, че ще изнесе своята сказка в Стара Загора през седмицата от 15 до 20. II. 1943 г.

Излишната част от поемата — „сърцераздиращата“ — изхвърлих, а другите две части поправих.

Завърших я и Ви я изпращам цялата. Има всичко три части, означени само с цифри, а всяка част е разделена на по-малки части с(ъс) звездички. Бихте могли да я поместите наведнъж, понеже не ще заеме повече от шест страници на списанието.

Приготвил съм десетина стихотворения, които ще Ви изпратя по-нататък, след поемата.

С поздрав, Иван Мирчев

16

Ст.(ара) Загора, 3 февр.(уари) 1943 г.

Драгий г. Вл.(адимир) Василев,

Завчера, при преписване поемата, озаглавих я „Робство и освобождение“ по старото ѝ име; „Балада за освобождението“ е новото име и тъй желая да се именува, ако и Вие харесвате това име. Моля, поправете грешката.

Много Ви здраве от Ив. х. Христов.

С поздрав, Ваш Иван Мирчев

17

Стара Загора, 10 февруари 1943 г.

Драги г. Василев,

Определено е сказката Ви да се състои в 5 часа след пладне. Ако влакът закъснее, може да се отложи с половин час. Софийският влак пристига тук в 3 и половина сл.(ед) пладне.

Отобусните съобщения с Казанлък са прекъснати. Има два влака за Балкана, от които само единият отива до Казанлък — в 4 часа тръгва от тука (след пладне). Този влак пристигнал там към 8 часа вечерта. Тези сведения събрах от ж. п. гара.

Снощи тук наваля дебел сняг, но днес изгря слънце и снегот започна да се топи.

Това, което ми пишете за поемата, ме тревожи. Не бихте ли могли да ми кажете с две думи още сега какво да поправя, за да се заловя веднага? Ех, направете както обичате*.

Сърдечен поздрав, Иван Мирчев

* Вероятно Владимир Василев е предпочел устно да сподели впечатления и препоръките си за баладата, когато пристигне в Стара Загора. След това Иван Мирчев я преработва отново и малко по-късно я изпраща.

18

Ст.(ара) Загора, 28 февруари 1943 г.

Драги г. Василев,

Изпращам Ви поемата. Но се чувствавам толкова много изморен от нея, че ми се струва не ще мога да напиша вече нито ред най-малко година време.

Ако решите да я напечатате, моля Ви да я поместите не по-късно от третата книжка на списанието. Това ще подигне малко самочувствието ми. Ако решите пък да не я печатате, моля Ви да ми съобщите с два реда, за да не се надявам напразно.

Все се мъча да си спомня какво съм Ви писал в последното си писмо, за което ми загатнахте, но не мога. Не вярвам да съм проявил лошо чувство. Това е напълно изключено!

За сказката Ви тук се говори само хубаво.

Много здраве от приятелите и от мене.

Ваш Иван Мирчев

19

Стара Загора, 8 март 1943 г.

Драгий г. Василев,

Едва сега получих обещаното масло и Ви го изпращам. Надявам се да го получите, без да изгуби от теглото си (1100 гр.) и от качеството си — биволско. На пътника не трябва да плащате нищо.

Много съм зарадван от телеграмата Ви. Благодаря Ви сърдечно. Ще чакам търпеливо писмото*, за което ми съобщавате.

Много здраве!

Ваш Иван Мирчев

20

Стара Загора, 26 април 1943 г.

Драгий г. Василев,

Честити празници! За много години!

Досега не ми съобщихте дали ще се напечата в „Златорог“ поемата ми. Моля Ви, бъдете любезни с два реда да ми съобщите

* Както личи от следващото писмо, то се е забавило доста.

това. Зная, че сте много заети с работа, и затова Ви моля да ме извините.

С поздрав.

Иван Мирчев

21*

Драгий г. Василев,
Имате право, че трябва да почерпя**! Благодаря Ви за ценните съвети! Бих се радвал много и Ви бих бил много задължен, ако се случи да се възползвам и от още Ваши съвети. Извърших трите поправки:

1) На стр. 2 вместо

Добруджа стене, неспирно и пр. . . .

да бъде:

Добруджа стене, а зрялото
жито. напуснато, клюма;
и небесата, и цялата
шир не отдумват ни дума.

2) На стр. 4 вместо

Ще се вълнува Морава
кървава

да бъде:

Ще се вълнува дъбрава
къдрава.

Питах някои българи от Македония и те твърдят, че в *горното си течение* Морава е македонска река. Предоставям Вам да решите коя от двете редакции да остане.

3) На стр. 6 вместо

твойте тирани, пребити,

да бъде:

твойте тирани, разбити.

Създадох Ви немалко главоболие. Дано е за добро! Приемете сърдечните ми поздрави и ако Ви е удобно, сторете ми още една

* Писмото е без дата, но се отнася вероятно за месец май 1943 г.

** За съветите и препоръките и за съобщението, че „Балада за освобождението“ ще се печата в четвърта книжка. Макар и с голямо закъснение, тя излиза през лятото на 1943 г. Поправките, за които се посочва по-долу, са нанесени в текста. В сравнение с варианта, за който става дума в писмо № 15, поемата е разширена в седем части и обхваща девет страници (147—155) от „Златорог“.

услуга: като излезе четвъртата книжка на списанието, изпратете ми един брой от нея (защото тук много късно се получава списанието).

Ваш Иван Мирчев

П. П. Първото масло струва 280 лв. заедно с преноса. Ще Ви изпратя и друго масло, че най-подир с набраните пари може да платим няколко нови абонамента за сп. „Златорог“. Нека временно останат у Вас!

22

Стара Загора, 6 август 1943 г.

Драги г. Василев,

Изпращам Ви няколко стихотворения*, от които можете да изберете каквото обичате за „Златорог“.

Заменената от Вас дума ТЕКНА с РУКНА в баладата много ми хареса и Ви благодаря! Получавам редовно изпращаните ми от Вас гратис броеве от списанието, за които също Ви благодаря.

Можех на няколко пъти да Ви изпратя масло, но се въздържах, защото от горещините то се топи бързо. Дали не бихте приели да Ви го изпратя в бутилка или в кутия — претопено?

Сърдечен поздрав!

Ваш Иван Мирчев

П. П. Извинете, че Ви пиша на машината.

23

Стара Загора, 14 септември 1943 г.

Драгий г. Василев,

Изпращам Ви 4 стихотворения: две нови и две поправени. Дали ще ги харесате?

Изненадан съм от готовността Ви да прегледате предварително книгата*, която мисля да напечатам. За нова книга още не съм

* Запазена е черновата на отговора на Владимир Василев на това писмо (дата 9. IX. 1943 г.). В нея се анализират, макар и бегло, качествата на тези стихотворения и се посочва, че най-добро е „Октомври“. Това стихотворение е отпечатано в „Златорог“ (XXIV (1943), кн. 7, с. 312). То е последната публикувана творба на Иван Мирчев в „Златорог“.

* В постскриптума на черновата от писмото си Владимир Василев е написал: „Когато някога издавате нова сбирка, ще дойдете в София 1—2 дена, че да прегледаме, преценим и тогава.“ Издаването на новата книга обаче не се осъществява така скоро. Главна причина за това са последвалите обществено-политически промени, към които поетът трудно успява да се адаптира. Неговата следваща книга, поемата „Самарското знаме“, излиза чак през 1950 г.

събрал стихотворения, но ми се иска да напечатам „Избрани стихотворения“. Почти съм набелязал всичко, което мисля да поместя там. Ако намеря издател, ще Ви изпратя да прегледате книгата, за да видите дали всичко е годно да се напечата. Книгата ще бъде 7—8 коли. Ще запитам някое издателство, след което ще Ви пиша. Благодаря.

Със сърдечен поздрав.

Ваш Иван Мирчев

П. П. Поръчах Ви масло в село. Щом получа, ще Ви го изпратя.

Същият

24*

Драги г. Василев,

Да, миналата събота бях в София. С Ив. х. Христов Ви потърсихме в „Хемус“, но Вие не бяхте още дошли. Тогава отидохме при Н. Лилиев, с когото прекарахме до петнадесет часа. Не оставаше повече време и отидохме да четем. След четенето бяхме гости на домакините — старозагорската дружба. В неделя заран заминах. Ще се видим други път — през февруари или март, когато ще дойда в София нарочно да видя избора, който ще направите от стиховете ми. Ето защо не бива да се притеснявате, моля Ви, за това. Аз имам търпение да дочакам, докато свършите всичко спокойно.

С х. Христов Ви носехме да прочетете няколко хубави стихотворения от един нов поет, старозагорец. Останаха у Н. Лилиев, който навярно ще ги даде и Вам да ги прочетете.

Сърдечен поздрав.

Ваш Иван Мирчев

П. П. Записът получих. Днес ми донесоха масло, но не посмях да Ви изпратя, защото пишете, че имате за празниците. Когато Ви се яви нужда, съобщете ми с два реда, за да имам предвид.

25

Ст.(ара) Загора, 10 януари 1950 г.

Вам и на семейството Ви изпращам сърдечни поздравии по случай празниците.

Иван Мирчев

* Писмото е без дата, но може да се допусне, че е писано в началото на 1944 г.